

Múzejné noviny

GYCHÁDZAJÚ PRI PRÍLEŽITOSTI MEDZINÁRODNÉHO DŇA MÚZEÍ

HUMENNÉ, MÁJ 2012

Vstup múzeí do sektora cestovného ruchu je z mnohých dôvodov zákonitým krokom. Jednak preto, že cestovný ruch, a to z hľadiska celosvetového, patrí k najdynamickejšie sa rozvíjajúcim a zároveň najvýznamnejším hospodárskym odvetviam. Jednak preto, že najvýznamnejšou súčasťou cestovného ruchu sa v ostatnom období javí kultúrny turizmus zohľadňujúci a preferujúci autenticitu prostredia. Naviac, kultúrny turizmus patrí k významným činiteľom regionálneho rozvoja, v ktorom ponecháva väčšinu ním vytvorených hodnôt.

Múzea sa v odvetvi kultúrneho turizmu, ktoré buduje na ponuke jedinečnosti kultúrneho dedičstva a výnimočnosti prostredia, stávajú jeho organickou súčasťou s nesmiernym potenciálom. Prostredníctvom príbehov zasadených do dobových súvislostí umožňujú múzeá svojim návštevníkom pochopiť minulosť a orientovať sa v súvislostiach, ktoré ich obklopujú. Predurčujú ich k tomu odborné poznatky a predovšetkým emocionálna potencia múzejných zbierok ako symbolov osobných príbehov.

Múzea vďaka svojim možnostiam ponúkajú príležitosť mimoriadnych zážitkov - zážitkov miesta, ktoré si uchováva svoju jedinečnú atmosféru. Rovnako životy a osudy majiteľov vyše päťstoročného kaštieľa, existencia unikátnych umeleckých diel, jedinečnosť drevených cerkvi a vysoká miera zachovalosti duchovnej kultúrnej tradície obyvateľstva, ale aj prírodné prostredie patria k podstatnej časti obdivovaného genia loci nášho regiónu. Vihorlatské múzeum v tomto duchu už niekoľko rokov rozvíja portfólio svojich podujatí a aktivít so zreteľom na výklad a prezentovanie regionálnych dejín.

Preto zveľaďovanie regiónu v zmysle zachovania jeho osobitého charakteru, za predpokladu prirodzeného ekonomického a spoločenského rozvoja, chápeme ako výzvu k vzájomnému širšiemu partnerstvu inštitúcií a občianskej spoločnosti, ako aj subjektov participujúcich na rozvoji cestovného ruchu. Osamotená snaha o napredovanie kohokoľvek zo zainteresovaných by bola takmer zbytočná, ale neochota iba jedného z nich môže spôsobiť do budúcnosti fatálne škody.

Fedič
riaditeľ múzea

Tak ako v predchádzajúcom období aj v roku 2011 naša činnosť smerovala k tomu, aby bránou nášho múzea prechádzalo čo najviac spokojných návštevníkov.

V súlade s múzejným štatútom napĺňa Vihorlatské múzeum vlastnú výskumnú, zbierkotvornú, dokumentačnú a prezentačnú činnosť. Do zbierkového fondu múzea pribudlo v uplynulom roku 104 kusov zbierkových predmetov. Celkovo sa v našich zbierkach nachádza 154 354 kusov zbierkových predmetov.

Výsledky činnosti prezentuje múzeum najmä prostredníctvom štyroch stálych expozícií a výstav. V sledovanom období sme v súlade s múzejnou a galerijnou prezentáciou pripravili šesť výstav. Dve výstavy boli v rámci cezhraničnej spolupráce inštalované v Poľsku. Samotnej inštalácii predchádzala dôsledná príprava s dôrazom na multimedialnú prezentáciu a strategickú propagáciu. Okrem prehliadok expozícií a výstav sme pre návštevníkov pripravili aj ďalšie kultúrne - výchovne podujatia. Spomenúť možno Karpatskú kraslicu, Me-

dzinárny deň múzeí, Deň otvorených dverí Prešovského samosprávneho kraja, EKODNI v múzeu, Medzinárodný výtvarný plenér INSITA 2011, Dni svätého Huberta na Zemplíne, Festival slovensko-rusínskej vzájomnosti, Vianoce v múzeu a ďalšie. Celkovo navštívilo v

BRÁNA MÚZEA OTVORENÁ

uplynulej sezóne naše múzeum vyše tridsaťtisíc návštevníkov.

Múzejnú ponuku naďalej rozširujeme o netradičné vyučovacie hodiny zamerané na históriu mesta od praveku až po súčasnosť, na tradície našich predkov, na umenie, ale aj na históriu a kultúru Rómov či prírodu regiónu a jej zaujímavosti. Portfólio našich podujatí sa nám podarilo rozšíriť prostredníctvom spoločných produktov, ktoré vznikajú v rámci medzinárodnej spolupráce kultúrnych inštitúcií. V uplynulej sezóne spolupracovalo Vihorlatské múzeum s partnerskými múzeami v Poľsku, Maďarsku, Česku a na Ukrajine.

Úspešné bolo múzeum aj v príprave projektov. Z grantovej schémy Ministerstva kultúry SR sme celkovo získali 53 000 eur, ktoré boli určené na reštaurovanie Izby uhorských kráľov v kaštieli, opravu striech v skanzene a na realizáciu medzinárodného fotografického plenéra Objektívom cez hranice. Okrem toho získalo múzeum v rámci projektu Kultúrne poukazy 1 835 eur.

Činnosť múzea v roku 2011 zabezpečovalo 19 zamestnancov, čo vzhľadom k tomu, že v správe múzea sa nachádzajú dva dobové kaštiele a skanzen s rozsiahlym lesoparkom je výrazne poddimenzovaný stav (organizačná štruktúra optimalizujúca činnosť múzea predpokladá stav 26 zamestnancov).

Pretrvávajúcim problémom je aj prevádzkovanie skanzenu bez adekvátnej prevádzkovej budovy a umiestnenie centrálneho depozitu v chátrajúcom kaštieli v Kamenici nad Cirochou. V najbližšej budúcnosti sa múzeum pripravuje na rekonštrukciu exteriérov renesančného kaštieľa v Humennom.

Mgr. Vasil Fedič

ĽUDIA, O KTORÝCH SA NESMELO HOVORIŤ

Jednou z tém, dotýkajúcich sa obdobia povojnovej histórie regiónu východného Slovenska, ktorej sa viac ako štyridsať rokov z ideologických dôvodov nemohla venovať dostatočná pozornosť, bola aj optácia a presídlenie viac ako dvanástich tisícok obyvateľov Československa na Ukrajinu v roku 1947.

Termín optácia (opcia) predstavuje v medzinárodnom práve výber štátneho občianstva na základe dohôd zainteresovaných krajín. V danom prípade to boli dve zmluvy medzi Československom a ZSSR.

V čase optácie v roku 1947 išlo prevažne o Rusínov pochádzajúcich zo severovýchodnej časti východného Slovenska, ktorí sa na základe dohody medzi vládou ČSR a ZSSR z 10. júla 1946 presídlili na Ukrajinu. Z okresov Humenné, Snina a Medzilaborce odišlo 982 rodín s počtom 3513 osôb. Až výskumy historikov po roku 1989 potvrdili, že väčšina našich občanov bola oklamaná ľživou propagandou o šťastnom živote v Sovietskom zväze. Aktivita skúsených agitátorov - splo-mocnencov našla živnú pôdu najmä u nemajetných ľudí, ktorí túžili po lepšom živote.

Nielen pre seba, ale najmä pre svoje deti. Do každej obce tohto regiónu prišli začiatkom roku 1947 skupiny agitátorov, ktorí tu pôsobili viac ako mesiac. Ich úlohou bolo presvedčiť a naverbovať čo najviac ľudí.

Sľubovali všetko možné i nemožné. Zem, lacný dobytok, nové domy, poľnohospodárske stroje... bezproblémový návrat na Slovensko do dvoch rokov. Ľudia uverili.

Uverili a následne aj podpísali žiadosť o presídlenie a optáciu. Odchádzali aj napriek tomu, že ich od tohto kroku odhovárali tí, ktorí si reálny život v Sovietskom zväze odskúšali na vlastnej koži, najmä bývalí vojaci československej armády. Odchádzali v nádeji, avšak nevedeli o tom, že doma strácajú nárok na svoj skromný majetok, že strácajú i štátne občianstvo Československej republiky.

Mnohí ešte len prichádzali do „zeme zaslúbennej“, a už zisťovali, že sen o lepšom a šťastnejšom živote sa začína rúcať. Niektorých okradli už počas transportu. Iných počas prevozu zo železničnej stanice do miesta bydliska. Ukázalo sa, že domy, ktoré dostali do užívania (spolu s ďalšími dvoma aj troma rodinami) si musia najprv odkúpiť,

Odchod optantov zo železničnej stanice v Snine

a pôda, kvôli ktorej opustili svoje rodiská, je štátna a majú ju iba v užívaní. Keď v rokoch 1948 a 1949 prešla i táto do správy kolchozov, definitívne pochopili, že boli oklamani, že sa nedostali do lepšieho, ale do horšieho. Keďže sa k optantom poväčšine nepriateľsky správalo aj domáce ukrajinské obyvateľstvo, väčšina z nich začala uvažovať o návrate domov.

Ibaže Sovietsky zväz nebol v tom čase „restoranom“, kde sa dalo najesť, utrieť ústa a odísť. Pokusy o nelegálny návrat boli tvrdo postihované. Koho chytili - zatkli, dlho a dôkladne vyšetrovali a odsúdili na dva až päť rokov do pracovných lágrov. V podstate už príchodom na Ukrajinu sa začala komplikovaná anabáza ich zložitého návratu do vlasti. Až v rokoch 1964 – 1969 sa optantom podarilo vo väčšom množstve navrátiť domov. Domov, kde už boli cudzími „rusmi“ bez majetku, bez vlastnej strechy nad hlavou, často aj bez najbližších príbuzných, ktorým sa vrátiť nepodarilo. V záujme kohosi, či čohosi, im a ich deťom život pripravil oveľa ťažšie podmienky ako nám ostatným.

65. VÝROČIE OPTÁCIE A PRESÍDLENIA NA UKRAJINU

Nasledujúcej skupine optantov sa domov podarilo vrátiť až po zmene politického systému

v Československu v roku 1989 a po vzniku samostatnej Ukrajiny v roku 1991. Stalo sa tak hlavne na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky o návrate rodákov z oblasti postihnutej radiáciou po jadrovej katastrofe Černobyľskej atómovej elektrárne.

Napriek tomu, že k danej problematike bolo publikovaných niekoľko štúdií, uskutočnila sa medzinárodná konferencia a dokonca vznikol aj dokumentárny film, nemožno konštatovať, že by táto problematika bola komplexne spracovaná.

V tejto súvislosti si zaslúžia pozornosť slová zakladajúceho člena a čestného predsedu Koordinačného výboru reoptantov v Prešove Petra Zakuťanského, ktoré uviedol vo svojom príspevku na medzinárodnej konferencii v roku 2002: „... Na celý proces presídlenia – optácie aj reoptácie sa pozerám ako na akt manipulácie a špekulácie s autochtónnym (pôvodným) obyvateľstvom rusínskej (ruskej) národnosti, keď nevinný pracovitý ľud s mozoľnatými rukami sa stal obeťou veľkej politiky, ktorá i v súčasnosti mučí ich myseľ i srdce...“.

Mgr. Vasil Fedič

Stalo sa pred sto rokmi v meste Humenné...

Stalo sa v roku 1911

- Pri sčítaní ľudu bolo v roku 1911 v Humennom sčítaných 413 domov, v obývaných 919 bytov, počet osôb 3996;
- Dňa 11. mája zhorela tehelná grófa Andrásyho, pri hasení sa vyznamenali humeníski hasiči, ktorí zachránili majetok v hodnote 100 tisíc korún;
- Dňa 27. júna sa začala výstavba telefónnej linky v Humennom;
- Dňa 15. augusta 1911 vznikol Humenský atletický klub (Homonnai Athletikai Club), ktorý položil základy organizovaného športu v Humennom;
- V októbri nad mestom preletela pravdepodobne vojenská vzducholoď z Haliče;

Stalo sa v roku 1912

- V redakcii novín Homona és vidéke bolo možné vidieť poklad zla-

tých rímskych mincí nájdený pri orbe v Papine. Istý zberateľ starožitností zaň ponúkal 600 korún;

Kováčska ulica v Humennom

- Dňa 5. mája sa verejnosti znova otvorila romantická Podskalka so známou reštauráciou Hermana Rosenblütha;
- Májová úradná vyhláška mestského zastupiteľstva oznamovala vybudovanie prvých asfaltových chodníkov v meste (napr. na Hlavnej ulici, Kostolnej ulici, Lipovej ulici, Povrazníckej ulici);
- Dňa 15. novembra začala v Humennom svoju činnosť železničná expozitúra;
- Elektrické osvetlenie mesta prešlo rozsiahlou prestavbou, ktorú nariadil gróf Alexander Andrásy;

Spracované podľa novín Homona és vidéke, rok 1911 a 1912

Unikátne exponáty v zbierkach Vihorlatského múzea

REŠTAUROVANIE IZBY UHORSKÝCH KRÁĽOV

Renesančný kaštieľ v Humennom patrí k významným historickým dominantám mesta. V rámci Slovenska dopĺňa súbor významných stavieb neskororenesančného typu na našom území. Pôvodne renesančná stavba získala v 18. storočí novoutvorenú podobu vďaka vtedajším majiteľom, rodine Csákyovcov, ktorá započala veľkorysú úpravu interiérov kaštieľa. Tak vznikla aj koncepcia výzdoby Izby uhorských kráľov.

V inventári je táto miestnosť nazvaná ako jedáleň v paláci. Palác ako termín sa v ranom novoveku používal od 16. storočia v prostredí českých i moravských šľachtických sídel k označeniu reprezentatívneho priestoru aristokratického sídla. V 17. storočí nadobudol tento termín význam veľkej spoločenskej miestnosti, ale i celkového obytného bloku aristokratického sídla

Miestnosť s rozmermi 6m x 7m x 4m má všetky steny a strop pokryté výmalbou, ktorá vytvára plochu malieb o rozmeroch 60,5 metrov štvorcových. Miestnosť tvorí nástenná galéria uhorských panovníkov začínajúca Štefanom I. a končiaca Máriou Teréziou zobrazených v kruhových a oválnych medailónoch. Portréty kráľov majú podobu búst alebo plakiet.

V Izbe uhorských kráľov sa nachádza celkovo 50 medailónov (z toho päť portrétov chýba), z ktorých 31 medailónov je okrúhlych a 19 medailónov má tvar oválu. Každý obrazový medailón je označený menom panovníka, poradím v línii vládnutia a časovým vymedzením jeho vlády. Galéria vládcov je prerušená v strede južnej steny výjavom s dvoma anjelmi držiacimi svätoštesfanskú korunu nad erbmi jednotlivých krajín tvoriacich Uhorsko. Strop miestnosti zdobí veľká alegória ženy predstavujúcej spravodlivosť s jej atribútmi (meč, váhy, kniha). Prostredie miestnosti dotvára mobiliár pozostávajúci z busty Mateja Korvína (jeho portrét na

výmalbe chýba), stôl a stoličky v neorenesančnom slohu a krb v rohu miestnosti.

Ako podklad pre vytvorenie výzdoby poslúžila autorovi omietková vrstva na stene, ale aj plátno na rámoch a drevené panely. Malba je vytvorená grisaillovou metódou, ktorá bola obľúbená aj v 18. storočí, teda v dobe vzniku výzdoby humenského kaštieľa. Analógie k nej nájdeme v maďarskom Gödöllő (pavilón v záhrade sídla cisárovnej Alžbety) a v Eisenstadte (tzv. Haydnova sieň v zámku rodiny Esterházy). Izba uhorských kráľov je v rámci Slovenska, vďaka zachovalosti a komplexnosti historickým a umeleckým unikátom.

V roku 2011 pristúpilo Vihorlatské múzeum k rozsiahlej rekonštrukcii Izby uhorských kráľov. Prvou fázou bol reštaurátorský prieskum, ktorý múzeum realizovalo vďaka dotácii z grantového programu Ministerstva kultúry SR vo výške sedem tisíc eur. Sondážne práce realizované akademickým maliarom a reštaurátorom Ľubomírom Capom (na snímke) priniesli nové zistenia. Pôvodná výmalba bola tvorená jednoduchými plochými medailónmi pospájanými mašličkami a pripomínala tapetový vzor. Túto prekryla potom neskorobaroková výmalba, ktorú vidíme dnes. Pri jej vzniku použil maliar techniku seko (na suchý podklad) a to nielen pri malbe na omietku, ale aj pri malbe na plátenú tapetu. Prieskum pomocou ultrafialového svetla potvrdil množstvo neodborných zásahov a premalieb v 60-tych rokoch 20. storočia. Aj preto budú ďalšie práce náročné na čas a finančné prostriedky. Výsledkom však bude historicky cenný a unikátny dokument interiérovej výzdoby zachovanej na našom území.

PhDr. Ivana Strakošová

SAKRÁLNE UMENIE V MÚZEU

V roku 2009 sprístupnilo Vihorlatské múzeum zrekonštruovanú kaštieľsku kaplnku (na snímke) ako súčasť novovznikajúcej sakrálnej expozície múzea. V expozícii bola inštalovaná časť zbierky sakrálneho umenia.

K prvým exponátom sakrálneho umenia v zbierkach múzea patrili portrét biskupa Karola Eszterházyho, ktorý v roku 1771 navštívil mesto Humenné, portrét kanonika Mikuláša Csákyho, ako aj obraz nazvaný Čítanie z Mojžišovho zákona z prvej polovice 18. storočia, ktorý bol vyhotovený ako predloha, žiaľ, pre nikdy ne realizovanú nástennú malbu. Neskôr do zbierok múzea pribudli ikony z obcí Výrava a Sukov, ktoré boli vyhotovené v 19. storočí. Medzi sakrálne exponáty zaradíme aj vzácny drevený kostolík sv. Michala Archanjela z Novej Sedlice z roku 1754 a v ňom umiestnený barokový ikonostas z polovice 18. storočia nachádzajúci sa v expozícii ľudovej architektúry a bývania (skanzene).

V expozíciách múzea sa nachádzajú aj vystavené plastiky svätého Štefana a svätého Ladislava z obce Topoľovka vyhotovené v dielni košického majstra Hartmanna, polychrómované plastiky svätého Rócha (patrón vinárov) a svätého Floriána (patrón hasičov), barokové plastiky orodujúcich anjelov z obdobia rokov 1750 – 1760 z Jankoviec a Lukačoviec. Súčasťou zbierky sakrálneho umenia je neúplný ikonostas predstavujúci štyri hlavné ikony, jedenásť prazdníkov, tri ikony starozákonných prorokov a procesiový kríž pochádzajú z obce Runina z obdobia okolo roku 1770. Zbierky dopĺňa klasicistický pacifikál (kríž, ktorý sa podáva veriacim na pobožkanie) z polovice 19. storočia, cirkevný zvon z dnes už neexistujú-

cej obce Dara, oltárny obraz Posledná večera z roku 1770 umiestnený v sakrálnej expozícii, skriňa na bohoslužobné predmety z roku 1776 z Humenného, bohoslužobné predmety a knihy, ktoré múzeu darovala v roku 2011 Evanjelická cirkev augsburského vyznania Kladzany - fília v Humennom a Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku – zbor v Humennom. Vystavené sú v múzeu aj diela akademického maliara Mikuláša Klimčáka – Madona s dieťaťom a Kristus Panokrator z roku 1992. Dokladom toho, že sakrálna tematika je u umelcov stále živá sú diela insitného sochára Štefana Kissa z maďarského Egeru vystavené v areáli skanzenu. Diela boli vyhotovené v rokoch 2006 – 2009 počas plenéru INSITA.

PhDr. Ivana Strakošová

Návraty významných rodákov

V rámci dlhodobého projektu prezentácie významných rodákov a pri príležitosti osemdesiatych narodenín akademického maliara Andreja Gaja pripravuje Vihorlatské múzeum v Humennom jubilejnú výstavu, ktorá je priezrom celoživotného diela autora. Andrej Gaj v súčasnosti žije a tvorí v Prešove.

aj prostredie ďalších mladých výtvarníkov, ktoré tvorili Juraj Kresila, Pater Romaňák, Alois Mikulka, Rudolf Fila a Mikuláš Dic.

Po absolvovaní vysokoškolského štúdia sa Andrej Gaj natrvalo usídlil v Prešove, kde umelecky tvoril a pôsobil ako výtvarný redaktor, neskôr ako

mornej tvorbe Andreja Gaja tematicky prevládajú krajiny, portréty, figurálne kompozície i zátišia. Autor vystavoval doma i v zahraničí, zúčastnil sa mnohých významných spoločných i samostatných autorských výstavných podujatí.

Mgr. Ivana Kopilová

Sviatočný deň (olej, plátno)

Akademický maliar Andrej Gaj sa narodil 29. januára 1932 v obci Sukov v okrese Medzilaborce. Po ukončení základnej školy v Sukove, Štátnej meštianskej školy v Medzilaborciach a Ruského gymnázia v Humennom, pokračoval Andrej Gaj v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Umelecký rozvoj autora počas štúdia v rokoch 1952 až 1958 sa formoval pod pedagogickým dohľadom profesora Petra Matejku, profesora Jána Želibského, ako aj pedagógov Ladislava Čemickeho a Dezidera Millyho. V neposlednom rade bolo výraznou platformou utvárajúcou výtvarný smer mladého maliara

Akademický maliar Andrej Gaj

odborný asistent na Pedagogickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Prešove, dodatočne na Ľudovej škole umenia a na Katedre výtvarných umení Univerzity P. J. Šafárika v Prešove. Od roku 1973 do súčasnosti tvorí autor v slobodnom povolani.

Andrej Gaj je významným predstaviteľom východoslovenského maliarstva. V jeho tvorbe nachádzame monumentálne diela s čistými líniami, s absolútnou jednoduchosťou a štylizáciou prezentované v architektúre, ale i komorne ladené maľby. V ko-

Zo Sukova (olej, plátno)

Dimenzie Jozefa Kornucika vo Vihorlatskom múzeu

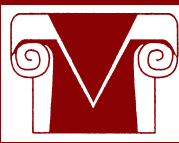
Vihorlatské múzeum v Humennom v spolupráci s Tatranskou galériou v Poprade ponúka vo svojich výstavných priestoroch výstavu diel jedného z významných výtvarníkov 60. a 70. rokov, rodáka zo Sniny akademického maliara Jozefa Kornucika. Od svojich 39 rokov bol Jozef Kornucik nezvestný, rak nato bol úradne vyhlásený za mŕtveho. Jeho diela, kresby, maľby a grafiky však na-

dalej oslovujú súčasníkov, sú živou a pevnou súčasťou slovenského výtvarného umenia. Na snímke vľavo primátor Sniny Ing. Štefan Miľovčík, kurátorka výstavy PhDr. Anna Ondrušková, riaditeľka Tatranskej galérie v Poprade, maželka autora Mária Kornuciková, riaditeľ Vihorlatského múzea Mgr. Vasil Fedič počas vernisáže. Vihorlatské múzeum vystavuje medzi sedemdesiatimi dielami z tvorby Jozefa Kornucika aj maľbu na kartóne, ktorá slúžila ako podklad na vyhotovenie gobelínu s názvom Slovenská matka (na snímke vpravo). Ide o dielo, ktorým sa autor na XXXIII. Bienále výtvarného umenia v Benátkach v roku 1966 zaradil k slovenskej i svetovej výtvarnej elite.

Mgr. Vasil Fedič

Z výstavnej činnosti Vihorlatského múzea

Plán výstav Vihorlatského múzea v Humennom v múzejnej sezóne 2012

19. apríl – 25. máj	Dimenzie Jozefa Kornucika
21. apríl – 30. jún	Mince v zbierkach Numizmatického krúžku v Humennom
20. máj – 31. jún	Odev a šperk – Emília Rudincová
1. jún – 31. jún	Kuriozity – hádaj – hľadaj
1. jún – 31. jún	Čierne remeslá
september	Humenné na dobových pohľadniciach a fotografiách
september	Skameneliny severného Zemplína
september	Pavúkovce – opradené siet'ami a poverami
september	Huby tajomné a užitočné
6. september – 11. október	Nežné umenie – Emília Ksenszighová a Natália Studenková
19. október – 30. november	AMFO 2012
13. december – január 2013	Andrej Gaj

Na základe medzinárodnej dohody o spolupráci prihraničných slovenských, ukrajinských a maďarských múzeí a galérií sa vo Vihorlatskom múzeu konala výstava maliieb a plastík súčasných ukrajinských umelcov pod názvom QARTETO. Výstava bola prvým uceleným výstupom spolupráce Vihorlatského múzea v Humennom a Zakarpatského múzea umenia Jozefa Bokšaja v Užhorode. Na snímke zľava odborná pracovníčka múzea Ivana Kopilová, riaditeľ múzea Vasil Fedič a vystavujúci autori Ludmila Radko-Korž, Bogdan Korž a Ferenc Erfán (chýba Vasil Sočka).

Pri príležitosti tohtoročného Medzinárodného dňa múzeí sprístupnilo Vihorlatské múzeum v Humennom vo svojich galerijných priestoroch výstavu diel výtvarníčky a autorky umeleckých šperkov a odevov Emílie Rudincovej z Michaloviec. Tvorba Emílie Rudincovej pozostáva zo spracovania pôvodných materiálov za pomoci využitia tradičných, v súčasnosti často aj zabudnutých, remeselných techník. V Humennom predstavuje autorka techniku plstenia z ovčej vlny, maľovanie na hodváb a šifón a maľovanie cínom využívané pri výrobe umeleckých šperkov.

VIHORLATSKÉ MÚZEUM V HUMENNOM
Námestie slobody 1, 066 18 Humenné
tel.: 057 / 775 3176, tel./fax: 057 775 2240
E-mail: sekretariat@muzeumhumenne.sk
www.muzeumhumenne.sk

PONUKA PRE ZÁKLADNÉ A STREDNÉ ŠKOLY

Vihorlatské múzeum v Humennom poskytuje **ZDARMA**

- aktuálne výstavy pri prehliadke všetkých múzejných expozícií
- možnosť využitia kultúrnych poukazov

PONUKA PRE VEREJNOSŤ A INŠTITÚCIE

Vihorlatské múzeum v Humennom poskytuje expozičné priestory

- na fotografovanie mladomanželov
- na poriadanie podujatí a eventov

POZVÁNKA

Výstava technických zvláštností

Originálna výstava technických kuriozít vo Vihorlatskom múzeu v Humennom predstavuje svojim návštevníkom zaujímavý fantazijný svet ilúzie a zábavy neobyčajných a rozmarných predmetov. Medzi exponátmi je možné objaviť nevšedné praktické predmety ale aj humorné zvláštnosti ako sú napríklad nástroj na prepichávanie uší, či tvarovač nosa, alebo aj skartovaných milión korún. Exponáty zapožičalo Technické múzeum v Košiciach.

Podpora regionálnych osobitostí ako predpoklad rozvoja kultúrneho turizmu

Jubilejný 20. ročník medzinárodnej výstavy Karpatská kraslica vo Vihorlatskom múzeu

Dvadsať rokov v histórii ľudskej spoločnosti je zanedbateľných, v živote človeka je to už pomerne významný časový horizont, a v histórii akéhokoľvek podujatia je to už úctyhodný vek. Úctyhodný vek pre nepretržitú zodpovednosť a úsilie mnohých ľudí za uchovávanie pamäti a tradícií.

V roku 2012 sme pripravili už 20. ročník Karpatskej kraslice. Naša výstava dosiahla dospelosť. To nás oprávňuje k tomu, aby sme s hrdosťou konštatovali, že sme pripravili už tradičné podujatie. Karpatská kraslica si už získala svoje meno, má svoju hodnotu a nesie v sebe bohatú tradíciu. Z jed-

noduchej regionálnej výstavy inštalovanej na chodbách múzea sme sa spoločnými silami dopracovali k podujatiu, ktoré predovšetkým myšlienkovu, ale i hmotne, prekročilo hranice Slovenska a stalo sa podujatím s medzinárodným rozmerom a poslaním.

V priebehu dvadsiatich súťažných ročníkov sme v našich priestoroch predstavili 207 účastníkov, jednotlivcov i kolektívov, autorov kraslíc zo Slovenska, ktorí sa prezentovali rôznorodou technikou zdobenia. Väčšina z nich pochádza z tradičnej oblasti písania kraslíc z Horného Zemplína. Vy-

stavovali sme viac než 12 000 kraslíc. V súvislosti s jubileom nášho podujatia treba spomenúť, že v posledných rokoch boli jeho súčasťou aj kolekcie kraslíc z Maďarska, Poľska, Česka a jedinečné exponáty z Ukrajiny. Okrem spolupráce s partnerskými múzeami v Užhorode, Mátészalke, Jasle a Třebíči, teší nás najmä spolupráca so špecializovanými múzeami, ktoré sa kraslicami odborne zaoberajú. Po ukrajinskej Kolomyji sa nám podarilo nadviazať spoluprácu so súkromným múzeom

vštevnikov. Teší nás, že veľkú skupinu našich návštevníkov tvorili mladí ľudia. Týmto sme im umožnili stretnúť sa s karpatskou kraslicou v celej šírke vnímania kraslice ako historického fenoménu, ktorý stáročiami pretrváva a priberá k svojej výpovedi aj nové atribúty i hodnoty.

Za každým ročníkom tohto rozsiahleho podujatia sa ukrýva množstvo úsilia a práce mnohých ľudí. Preto sme sa pred dvoma rokmi rozhodli, že oceníme snáženie našich spolupracovníkov cenou „Za prínos pre Karpatskú kraslicu“. Zároveň sme prijali úzus, že každoročne bude toto ocenenie venovať a odovzdávať osobnosť spoločenského, kultúrneho či politického života z nášho regiónu. Pevne veríme, že Karpatská kraslica sa bude úspešne rozvíjať aj v ďalšom období a v našom múzeu sa každoročne budú radi stretávať ľudia, ktorí svojím tvorivým úsilím prispievajú k zachovaniu jedeného z najstarších a esteticky najpôsobivejších umeleckých prejavov.

Mgr. Vasil Fedič

kraslíc Umenie na vajičku z maďarskej obce Zengovárkony, Asociáciu maliarok a maliarov kraslíc Českej republiky z mesta Libotenice a tohto roku sa nám predstavilo aj Kultúrne stredisko z poľského Přemysla.

V doterajších ročníkoch videlo našu výstavu viac ako 37 000 ná-

Geologické zvláštnosti nášho regiónu

Flyšové územie severovýchodného Slovenska vzniklo koncom druhohôr a v tret'ohorách. Keďže jeho podstatu tvoria vyvrásnené morské usadeniny, pieskovce a ílvice, horniny majú malú odolnosť voči zvetrávaniu, výsledkom čoho je morfológicky veľmi jednotvárne územie. Hlavne preto sú skalné útvary v tejto oblasti veľmi ojedinelé. K najväčším patrí Oreničova skala v Runine, skalné bralo v Uličskom Krivom, skaly a bralá v Zboji pod Stinskou alebo bralo v Ruskom Potoku pod Kýčerou.

K takýmto geologickým raritám môžeme priradiť aj skalné útvary v Medzilaborciach a Borove. Obidve lokality sa nachádzajú na hrebeni Kamjany, ktorý sa tiahne západne od Medzilaboriec cez Borov až po Haburu. Tento výrazný hrebeň tvoria tzv. cisnianske vrstvy, pre ktoré sú charakter-

tické jemno, až stredozrné pieskovce s podradným zastúpením ílovcov. Osobitným typom medzi jednotvárnymi horninami cisnianskych vrstiev sú však zlepené (presnejšie droby alebo drobové pieskovce), napríklad na báze pieskovcovej lavice na kóte Kameň pri Medzilaborciach (tzv. Čertova skala). Sú to vlastne časti podložia dukelskej jednotky vyčlenené z hlbín pri horotvorných pohyboch. Obdobné geologické zloženie majú aj tvarovo veľmi zaujímavé bralá nad obcou Borov (na obrázku), ktoré sú vo flyši také zriedkavé a nápadné, že zrejme boli podnetom pre názov obce (v rusínskych nárečiach sa na označenie skaly používa slovo "borolo"; pri neskorších prepisoch do maďarčiny bol uvádzaný zrejme už pozmenený názov – Borov).

Ing. Vladimír Thomka

Slovensko-poľská spolupráca

V reprezentačných priestoroch Vihorlatského múzea v Humennom sa dňa 15. novembra 2011 uskutočnilo rokovanie predstaviteľov Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva (Poľsko) o rozvoji cestovného ruchu v prihraničných oblastiach. Na stretnutí sa zúčastnili aj zástupcovia miest a obcí z obidvoch krajín. Na snímke účastníci rokovania - sprava zástupca primátorky mesta Humenné Andrej Semanco, primátor Sniny Štefan Miľovčík, primátor Medzilaboriec Ivan Solej, predseda Prešovského samosprávneho kraja Peter Chudík a poslanec Zastupiteľstva PSK Milan Cocuľa.

Príbehy skanzenu - spojenie minulosti s dneškom

V druhej polovici roka 2011 boli v Expozícii ľudovej architektúry a bývania rekonštruované tri

objekty. Na objekte obytno-hospodárskeho domu z Výrav a sýpky z Ruskej Volovej bola osadená nová šindľová strecha. Komplexne bol zrekonštruovaný senník (oboroh) so slamenou strechou. Týmto renovačným prácam predchádzala v roku 2010 kompletná výmena slamenej strechy na objekte obytno-hospodárskeho domu z Kalnej Roztoky. V tomto roku pripravuje múzeum obnovenie šindľovej strechy na najstaršom a najvýznamnejšom objekte v skanzene, na drevenom kostolíku sv. Michala archanjela z roku 1754.

Dňa 21. augusta 2011 sa v areáli skanzenu konalo stretnutie rodákov a obyvateľov najvýchodnejšej obce Nová Sedlica. V drevenom kostolíku sv. Michala Archanjela, ktorý pochádza práve z tejto obce, sa konala pravoslávna svätá bohoslužba. Po bohoslužbe sa v kultúrnom programe predstavili sestry Jankove a Spevácka skupina Pajtaše zo Sniny. V galerijných priestoroch múzea si mohli účastníci podujatia pozrieť výstavu kresieb akademického maliara, rodáka z obce Michajlov Juraja Kresilu „Portréty z Novej Sedlice“.

Počas celodenného podujatia v rámci Medzinárodného dňa múzeí ponúka múzeum v areáli skanzenu prezentáciu tradičných remesiel a folklóru z nášho regiónu. Svoje remeselné zručnosti predstavilo deväť remeselníkov. V spolupráci s Občianskym združením Fénix zo Sniny boli v autentickom prostredí prezentované remeselné ukážky práce hrnčiara. Členka FSK Kudzeľ z Dlhého nad Cirochou ponúkala návštevníkom skanzenu techniku tkania na tkáčskom stave. Návštevníci mohli sledovať maľbu na sklo, ako aj prácu kováča, košíkára a šperkára. V kultúrnom programe sa predstavil Folklórny súbor „Orgoňina“ z Vranova nad Topľou. Deti si mohli vyskúšať jazdu na koni, či zakúpiť si medovníky a iné cukrovinky. Svoju unikátnou výstavou sekier sa prezentoval zberateľ Ján Zubal z Jalovej.

V júli 2011 sa v areáli skanzenu uskutočnil už siedmy ročník výtvarného plenéra insitného umenia Insita 2011. Na podujatí sa zúčastnilo trinásť autorov, z toho dve autorky z Ukrajiny a jeden rezbár z Maďarska (na snímke). Výtvarníci vytvorili spolu štrnásť umeleckých diel. Z toho deväť drevených plastiek stvárňuje betlehem s postavami v životnej veľkosti. Počas doterajších ročníkov Insity bolo vytvorených viac než 140 umeleckých diel (maľby a sochy).

Poľovnícke halalí zaznieva v areáli skanzenu každoročne v poslednú augustovú nedeľu na počesť svätého Huberta, patróna poľovníkov. Podujatie pod názvom Dni sv. Huberta na Zemplíne sa v uplynulom roku konalo po desiatykrát.

Medzinárodný projekt Objektívom cez hranice 2011

Jedným z výstupov medzinárodného fotografického projektu Objektívom cez hranice 2011 je aj stála výstava fotografií inštalovaná v priestoroch umelecko-historickej expozície múzea. Centrom umeleckého záujmu fotografov z Čiech, Poľska a Slovenska bol predovšetkým objekt renesančného kaštieľa v Humennom. Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

VIHORLATSKE MÚZEUM V HUMENNOM
Námestie slobody 1, 066 18 Humenné
tel.: 057 / 775 3176, tel./fax: 057 775 2240
E-mail: sekretariat@muzeumhumenne.sk
www.muzeumhumenne.sk

Program MDM 20. 5. 2012

PROGRAM V KAŠTIELI

14.00 – 18.00 hod.

Prehliadka expozícií:

umelecko-historická expozícia
sakrálna expozícia
prírodovedná expozícia

Prehliadka výstav:

Dimenzie Jozefa Kornucika
Odev a šperk Emílie Rudincovej
Numizmatická výstava

18.00 hod.

Skupina historického šermu VIKOMT Snina

PROGRAM V SKANZENE

14.00 – 18.00 hod.

Prehliadka expozície ľudovej architektúry a bývania
Ukážky ľudových remesiel a umeleckej výroby

15.00 hod.

Svätá liturgia Pravoslávnej cirkvi
v chráme sv. Michala Archanjela

16.00 hod.

Vystúpenie mužskej speváckej skupiny
RUSINIJA z Humenného

16.30 hod.

Vystúpenie Folklorneho súboru ŠIŇAVA zo Sniny

Celodenná vstupenka:

Kaštieľ: dospelí 2 € / deti 1€
Skanzen: dospelí 2 € / deti 1€

Tešíme sa na Vašu návštevu

NÁVŠTEVNÉ HODINY

Počas sezóny (1.5. - 31.10)

Kaštieľ: Pondelok - Piatok 9.00 - 18.00 hod.
Sobota - Nedeľa 14.00 - 18.00 hod.

Skanzen: Pondelok - Nedeľa 9.00 - 18.00 hod.

Mimo sezóny (1.11 - 30.4)

v pracovných dňoch od 8.00 do 15.30 hod

